

Les 1: God heeft vrijwillig lief

December 28-Januari 3

Deel I: Overzicht

Kerntekst: *Hosea 14:4*

Lezen: *Johannes 17:24; Matteüs 22:1-14; Johannes 10:17-18*

Introductie: God houdt van iedereen meer dan wij ons kunnen voorstellen en dat ook nog vrijwillig. Zijn liefde is ongelooflijk genereus en genadig, aangezien Hij er vrijwillig voor kiest zijn zelfopofferende liefde te tonen, zelfs wanneer mensen ontrouw zijn.

Thema: De les van deze week benadrukt drie hoofdthema's.

1. Gods liefde wordt niet gedefinieerd door noodzaak: zijn liefde staat centraal in ons begrip van zijn relatie met de mensheid. Goddelijke liefde is een uitdrukking van Gods spontane en overvloedige welwillendheid. Zijn liefde wordt niet veroorzaakt of noodzakelijk gemaakt door enige actie van onze kant, noch door enig menselijk potentieel. God manifesteert zijn liefde zonder enige verwachting van voordeel voor zichzelf. Hij houdt van elke persoon en doet dat uit vrije wil, zoals in het geval van Hosea, Israël en ons.
2. De reikwijdte van Gods liefde is niet te berekenen: Gods liefde is niet gebaseerd op causale omstandigheden. Hij heeft zichzelf vrijwillig voor ons gegeven en zijn voortdurende en onfeilbare liefde openbaart zijn barmhartigheid nog vollediger. Zijn liefde overtreft alle verwachtingen, omdat Hij vrijelijk genade, barmhartigheid en medelijden schenkt aan zelfs de meest onverdienstelijke mensen.
3. Gods liefde kan worden afgewezen: God biedt ons de volledige openbaring van zijn zichzelf gevende liefde, maar bepaalt niet van tevoren hoe mensen hierop reageren. Zijn liefde is niet overheersend of dwingend, maar biedt ons de vrijheid om haar te aanvaarden of af te wijzen.

Toepassing: Gods liefde overtreft alle menselijke verwachtingen, omdat Hij genade, barmhartigheid en medeleven schenkt aan zelfs de meest onverdienstelijke mensen. Hoe verandert dit begrip van Gods liefde onze houding ten opzichte van mensen in onze omgeving die niets gedaan hebben om medelijden van ons te verdienen?

Deel II: Commentaar

1. Gods liefde wordt niet bepaald door noodzaak.

Vrijheid is een cruciaal kenmerk van Gods liefde. Zijn liefde wordt niet veroorzaakt door iets anders. In de relatie van oorzaak en gevolg is het gevolg het noodzakelijke resultaat van een oorzaak. Maar in plaats van gedefinieerd te worden door de oorzaak-gevolg logica van noodzakelijkheid, is Gods liefde opmerkelijk vrijwillig. Dit idee wordt uitgewerkt in de ervaring van Hosea en zijn ontrouwe vrouw. Door het verhaal van hun ervaring komen, zoals we zullen zien, de concepten naar voren dat Gods liefde niet de noodzaak van het bestaan van de schepping impliceert en dat Gods liefde uit vrije wil geeft.

Hosea en de vrijheid van Gods liefde: Hosea 14:4 verbindt Gods belofde genezing van Israëls ontrouw met zijn belofte om zijn volk vrijelijk lief te hebben. Deze belofte herhaalt het barmhartige herstel van Gods afvallige volk, zoals bedoeld in Hosea 2:14-23, en zoals geïllustreerd in Hosea's

Werkwijzer kwartaal 1, 2025

eigen barmhartige relatie met zijn ontrouwe vrouw.¹ De vergelijking met Hosea's biografische ervaring suggereert dat Gods liefde uiterst genereus is. 'Dit is een liefde die niet verdiend kan worden - wat zou Israël aan Jahweh kunnen aanbieden als een aanvaardbare betaling?' In plaats daarvan geeft de Hebreeuwse term *nedabash*, die benadrukt dat God Israël uit vrije wil zal liefhebben, het idee weer van een "'vrijwillig offer' of een 'offer uit vrijgevigheid.'"² Vandaar dat Gods liefde vrijgevig is. Gods liefde wordt dus niet veroorzaakt of noodzakelijk gemaakt door een actie van Israël. Het is eerder een uitdrukking van zijn vrijheid en daarom volledig vrijwillig. In feite lijkt de taal van goddelijke genezing in Hosea 14:4³ de vrijwillige aard van Gods liefde te onderstrepen, omdat Israël niet in staat is trouw te worden op basis van eigen kracht. De vrijwillige aard van deze liefde impliceert dus dat degenen die door God bemind worden dit echt niet verdienen.

Gods liefde en de schepping: Het idee dat liefde een relatie met de ander vereist lijkt te suggereren dat God schepselen moest maken om een liefhebbende God te worden. Met andere woorden, schepping zou noodzakelijk zijn voor Gods liefde. Dit idee wordt echter niet ondersteund door de Schrift, die de vrijheid en autonomie van God benadrukt. Hij heeft niets nodig van zijn schepselen.⁴ Bovendien bestond de goddelijke liefde al eeuwig vóór de schepping van het universum, zoals Jezus onderstreepte toen Hij verklaarde dat de Vader Hem 'al liefhad voordat de wereld gegrondvest werd.'⁵ De schepping van de wereld was dus geen noodzaak voor het bestaan van Gods liefde. In plaats daarvan was de schepping een goddelijke vrijwillige activiteit die voortkwam uit de vrijheid van zijn eeuwige en overvloeiende liefde.

Gods liefde geeft vrijelijk: De offerdood van Jezus aan het kruis was een vrijwillig liefdesoffer. Hij was niet slechts een slachtoffer van een gewelddadige executie. Zoals Jezus zelf benadrukt: 'De Vader heeft Mij lief omdat Ik mijn leven geef, om het ook weer terug te nemen. Niemand neemt mijn leven, Ik geef het zelf. Ik heb de macht om het te geven en om het weer terug te nemen – dat is de opdracht die Ik van mijn Vader heb gekregen.'⁶ Evenzo legt Paulus uit dat Christus 'mij heeft liefgehad en zich voor mij heeft prijsgegeven.'⁷ Daarom was de kruisiging van Jezus geen noodzaak, ingekaderd door de kwaadaardige acties van zijn beulen, maar gaf Hij zichzelf vrijwillig als een buitengewone manifestatie van de vrijheid van goddelijke liefde.

2. De reikwijdte van Gods liefde valt niet te berekenen.

Het idee dat Gods liefde niet de logica van oorzaak en gevolg volgt, betekent dat het niet berekend moet worden, wat dus leidt tot een veronderstelde redelijke verwachting. Twee gevallen van voorbede voor God in de Pentateuch illustreren het probleem van een dergelijke veronderstelling.

Het eerste voorbeeld is Abrahams voorbede⁸ in de context van het goddelijke oordeel over Sodom en Gomorra.⁹ In eerste instantie doet Abraham een beroep op Gods rechtvaardigheid en vraagt of Hij de stad werkelijk zou vernietigen als er vijftig rechtvaardigen in waren.¹⁰ Het is aannemelijk dat vijftig voor Abraham als een redelijk aantal klonk in zijn aanroeping van goddelijke gerechtigheid. Maar omdat dit aantal in de voortdurende voortzetting van Abrahams voorbede geleidelijk afneemt, van vijftig naar vijfenveertig, van vijfenveertig naar veertig, van veertig naar dertig, van dertig naar twintig

¹ Hosea 3:1-5

² Douglas Stuart, "Hosea-Jonah," Word Biblical Commentary (Dallas: Word, Incorporated, 1987), deel 31, blz. 215.

³ Zie ook Hosea 5:13; 6:1; 7:1; 11:3

⁴ Handelingen 17:25

⁵ Johannes 17:24

⁶ Johannes 10:17-18

⁷ Galaten 2:20

⁸ Genesis 18:23-33

⁹ Genesis 18:20

¹⁰ Genesis 18:24-25

en van twintig naar tien,¹¹ doet hij geen beroep meer op goddelijke rechtvaardigheid, maar eerder op Gods barmhartigheid.¹² Het lijkt erop dat vijftig redelijk zou zijn voor gerechtigheid, maar tien is ver boven een eerlijke verwachting. Als het begin van de voorbede de indruk wekt dat Abraham God probeerde te overtuigen om rechtvaardig en vervolgens barmhartig te zijn, dan onthult het verloop van de voorbede dat een dergelijke intentie absoluut niet het geval is. In plaats daarvan onthult de voorbede juist dat Gods liefdevolle barmhartigheid hoger is dan redelijkerwijs verwacht of vermoedelijk berekend kan worden.

Het tweede voorbeeld van voorbede is Mozes' tussenkomst namens de Israëlieten bij de Sinaï. De eerste indruk is dat hij God probeerde te overtuigen genadig voor hen te zijn.¹³ Maar, nogmaals, dit is niet het geval. Het hoogtepunt van de interactie tussen Mozes en de Heer is de openbaring van goddelijke glorie, wat een opmerkelijke manifestatie van Gods liefde is.¹⁴ Naast de bevestiging van de goddelijke vrijheid om genadig te zijn voor hen die Gods liefde duidelijk niet verdienen,¹⁵ suggereert de scherpe asymmetrische vergelijking tussen 'die trouw blijft tot in het duizendste geslacht' en 'die voor de zonde van de ouders de kinderen en kleinkinderen ter verantwoording roept, tot in het derde en vierde geslacht',¹⁶ dat uiteindelijk de reikwijdte van Gods liefde niet kan worden berekend, wat de vrijheid van zijn liefde extra benadrukt.

3. Gods liefde kan afgewezen worden.

De vrijheid van goddelijke liefde betekent ook dat het de reactie van de mensheid op deze liefde niet vooraf bepaalt. Nogmaals, Gods liefde is in essentie vrijwillig en kent geen noodzakelijke logica van oorzaak en gevolg. In zijn klaagzang over Jeruzalem onthult Jezus op droevige wijze onvervulde verlangens met betrekking tot de verlossing van zijn kinderen. Hij benadrukt: 'Hoe vaak heb Ik je kinderen niet bijeen willen brengen zoals een hen haar kuikens verzamelt onder haar vleugels, maar jullie hebben het niet gewild.'¹⁷ Het Griekse werkwoord *thelo* wordt twee keer gebruikt in deze passage, maar op verschillende manieren. De eerste keer geeft de wil van Christus weer met betrekking tot degenen die Hij wilde redden, terwijl de tweede keer aangeeft dat zij niet hetzelfde verlangen deelden. Daarom bepaalt wat de goddelijke liefde aanbiedt niet de liefdevolle reactie van degenen die dit aanbod ontvangen. Helaas, omdat dit liefdevolle verlangen niet wederkerig is, kan het niet echt vervuld worden.

Een ander bijbels voorbeeld van weerstand tegen goddelijke liefde is te vinden in de gelijkenis van het bruiloftsmaal, waartoe velen worden opgeroepen, maar die de uitnodiging afwijzen.¹⁸ Vervolgens wordt de oproep uitgebreid naar anderen, die inderdaad naar de bruiloft komen.¹⁹ Maar zelfs onder degenen die wel komen is er iemand 'die geen bruiloftskleed droeg.'²⁰ Het slot van de gelijkenis benadrukt dat 'velen geroepen zijn, maar weinigen uitverkoren.'²¹ In deze gelijkenis over 'het koninkrijk van de hemel',²² geeft de taal van uitverkoren zijn niet het idee weer van een deterministische goddelijke keuze (predestinatie), maar heeft het te maken met het aannemen of afwijzen van Gods uitnodiging door de mensen. Met andere woorden: 'Velen worden uitgenodigd, maar sommigen weigeren te komen, en anderen die wel komen weigeren zich te onderwerpen aan de

¹¹ Genesis 18:28-32

¹² Genesis 18:27, 30, 32

¹³ Exodus 32:11-14, 31-33

¹⁴ Exodus 34:6-7

¹⁵ Exodus 33:19

¹⁶ Exodus 34:7

¹⁷ Matteüs 23:37

¹⁸ Matteüs 22:3

¹⁹ Matteüs 22:9-10

²⁰ Matteüs 22:11

²¹ Matteüs 22:14

²² Matteüs 22:2

normen van het koninkrijk en worden daarom afgewezen. Zij die overblijven worden 'uitverkorenen' genoemd.²³ Ons vermogen om te kiezen is dus een andere indicatie van de vrijheid van Gods liefde, die openstaat voor werkelijk vrije reacties van acceptatie of verzet. We worden uitgenodigd om het in vrijheid te aanvaarden.

Deel III: Toepassing

Bespreek onderstaande vragen, uitgaande van bovenstaand perspectief aangaande de vrijheid van Gods liefde.

1. Op welke manier zorgt het begrip dat Gods liefde niet veroorzaakt wordt door enige actie van onze kant ervoor dat we dichter tot Hem getrokken worden? Geef tenminste één praktisch voorbeeld.
2. Welke aspecten van het fascinerende idee dat Gods liefde redelijke verwachtingen te boven gaat, omdat Hij uit vrije wil mededogen toont aan de meest onverdienstelijke mensen, zouden gebruikt kunnen worden in dialogen met ongelovigen?
3. Op welke praktische manieren kunnen we, helaas, Gods liefde afwijzen?
4. Als we bedenken dat Gods liefde geen dwang gebruikt, wat moeten we dan van deze liefde leren als we nadenken over de manieren waarop wij, als christenen, op een meer authentieke manier van anderen kunnen houden?

²³ D. A. Carson, Matthew, The Expositor's Bible Commentary: Matthew, Mark, Luke (Grand Rapids, MI: Zondervan, 1984), blz. 457

Les 2: Verbondsliefde

Januari 4-10

Deel I: Overzicht

Kerntekst: *Johannes 14:23*

Lezen: *Deuteronomium 7:9, Psalm 145:9, Ezechiël 33:11, Matteüs 18:23-35, 2 Petrus 3:9, Judas 21.*

Introductie: Gods liefde is ten diepste relationeel. Een liefdevolle en intieme relatie met God kan niet bestaan zonder menselijke wederkerigheid als antwoord op zijn liefdevolle bejegening.

Thema: De les van deze week richt zich op drie kernpunten.

1. De liefde van God is onvoorwaardelijk: God houdt van iedereen en wil graag een wederzijdse en bindende relatie aangaan. De manifestatie van zijn liefde is niet afhankelijk van menselijke actie en ook niet beperkt tot een bepaald soort mens. Hij ziet waarde in elk persoon en beschouwt hem of haar als voorwerp van zijn welwillende zegeningen.
2. De liefde van God wil een voorwaardelijke relatie aangaan: Gods liefdevolle welwillendheid is universeel en onvoorwaardelijk, maar Hij verlangt naar een specifieke en intieme relatie met mensen, wat voorwaardelijkheid impliceert. Dat wil zeggen, Hij verwacht een reactie op de liefde die zij van Hem ontvangen, een spontane overeenkomstige liefde in de vorm van gehoorzaamheid en loyaliteit.
3. De liefde van God was bedoeld om weerspiegeld te worden in menselijke relaties: God zoekt universeel naar een relatie van wederzijdse liefde; de voortzetting van een intieme relatie impliceert een passend menselijk antwoord. De menselijke kant van de verbondsliefde omvat het houden van Gods geboden en het liefhebben van elkaar, wat menselijke activiteiten zijn, gesterkt door Gods liefde.

Toepassing: God wil graag een liefdevolle relatie aangaan met mensen, maar die relatie vereist een oprechte reactie en gehoorzaamheid van onze kant. Vraag de groep om in stilte te reflecteren over de vraag wat hun relatie van verbondsliefde met God (en andere mensen) in gevaar zou kunnen brengen.

Deel II: Commentaar

1. De liefde van God is onvoorwaardelijk.

Psalm 145:8-9 benadrukt de opmerkelijke en allesomvattende realiteit van Gods liefde: 'Genadig en liefdevol is de HEER, Hij blijft geduldig en groot is zijn trouw. Goed is de HEER voor alles en allen, Hij ontfermt zich over heel zijn schepping.' Het idee van liefde in deze passage wordt beschreven in termen van genade, ontferming, geduld, barmhartigheid en goedheid. Deze lijst is een echo van de openbaring van Gods glorie en karakter aan Mozes in Exodus 34:6. In Psalm 145:8 wordt de Hebreeuwse term *khesed*, die ook voorkomt in Exodus 34:6, door de NBV21 weergegeven als 'trouw' en in verschillende andere versies vertaald als liefde: 'vol liefde' (BGT), 'goedertierenheid' (NBG51,

HSV), ‘grote liefde’ (GNB. De term *khesed* drukt de begrippen loyaliteit, trouw, goedheid en minzaamheid uit,²⁴ en behoort tot het semantische domein van (loyale/getrouwe) liefde.²⁵

De allesomvattende realiteit van Gods liefde wordt nog eens extra benadrukt in Psalm 145:9, waarin wordt onderstreept dat de Heer goed is ‘voor alles en allen.’ De universele reikwijdte van goddelijke goedheid die in dit vers wordt genoemd geeft impliciet aan dat de liefde van God onvoorwaardelijk is; dat wil zeggen dat deze niet afhankelijk is van menselijke acties of reacties. In Psalm 145 wordt universele taal gebruikt in vers 12 om ‘de stervelingen’ te beschrijven, die verondersteld worden te horen over Gods wonderbaarlijke daden. Bovendien laat Psalm 145:15 zien: ‘Allen zien hoopvol naar U uit, U geeft voedsel, op de juiste tijd.’ Psalm 145:16 voegt hieraan toe: ‘Gul is uw hand geopend, U vervult het verlangen van alles wat leeft.’ Tenslotte eindigt de Psalm met een algemene uitnodiging: ‘Laat zó mijn mond de lof spreken van de HEER, en alles wat leeft zijn heilige naam prijzen, tot in eeuwigheid.’²⁶ Deze universele taal benadrukt de allesomvattende realiteit van Gods liefde en de onvoorwaardelijke aard ervan, aangezien alle schepselen de objecten zijn van zijn welwillende zegeningen.

Dit beeld van Gods onvoorwaardelijke liefde is consistent met het idee dat de Heer niet uit is op vernietiging: ‘De dood van een slecht mens geeft Me geen vreugde, Ik wil dat hij tot inkeer komt en in leven blijft.’²⁷ Ditzelfde beeld wordt bevestigd in 2 Petrus 3:9, waar uitgelegd wordt dat ‘Hij wil dat iedereen tot inkeer komt en niemand verloren gaat.’ Of, zoals we lezen in 1 Timoteüs 2:4 dat de Heer ‘wil dat alle mensen worden gered en de waarheid leren kennen.’

2. De liefde van God wil een voorwaardelijke relatie aangaan.

Terwijl Psalm 145 de allesomvattende en onvoorwaardelijke realiteit van Gods liefde benadrukt, maakt de Psalm ook onderscheid tussen trouwe en goddeloze mensen.²⁸ Bovendien benadrukt het hoofdstuk een meer specifieke en voorwaardelijke relatie van God met hen die Hem zoeken en dienen. ‘Allen die Hem aanroepen is de HEER nabij, die Hem roepen in vast vertrouwen. Hij vervult het verlangen van wie Hem eren, Hij hoort hun klacht en komt te hulp.’²⁹ Het is interessant dat volgens Psalm 145:20 het belangrijkste onderscheid tussen getrouwen en goddelozen is dat de eerste groep de Heer liefheeft: ‘De HEER waakt over wie Hem liefhebben, maar goddelozen vaagt Hij weg.’ Dit onderscheid suggereert dat, terwijl Gods liefdevolle welwillendheid universeel en onvoorwaardelijk is, Hij verlangt naar een liefdevolle relatie met individuele mensen, en deze relatie impliceert voorwaardelijkheid; dat wil zeggen dat deze niet tot stand kan komen zonder een liefdevolle menselijke reactie op de liefde van God. Gods welwillende liefde is zeker onvoorwaardelijk en allesomvattend. Maar een liefdevolle relatie met Hem is voorwaardelijk, omdat een liefdevolle relatie niet echt kan bestaan als mensen niet met liefde reageren op de liefde die ze van God hebben ontvangen. Met andere woorden, een echte liefdesrelatie impliceert een zekere mate van wederkerigheid.

Dit idee van een zekere mate van wederkerigheid in een echte liefdesrelatie is cruciaal voor het begrijpen van Gods verbondsrelatie met zijn volk. Ten eerste is dit verbond gebaseerd op Gods onvoorwaardelijke liefde. Zoals Deuteronomium 7:6-8 over Israël zegt: ‘Want u bent een volk dat aan de HEER, uw God, is gewijd. U bent door Hem uitgekozen om, anders dan alle andere volken op aarde, zijn kostbaar bezit te zijn. Het is niet omdat u talrijker was dan de andere volken dat Hij u lief

²⁴ Ludwig Koehler et al., *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament* [Leiden: Brill, 1994-2000], blz. 336-337

²⁵ James Swanson, *Dictionary of Biblical Languages With Semantic Domains: Hebrew [Old Testament]* [Oak Harbor: Logos Research Systems, Inc., 1997]

²⁶ Psalm 145:21

²⁷ Ezechiël 33:11

²⁸ Psalm 145:10-11, 20

²⁹ Psalm 145:18-19

kreeg en uitkoos – u was het kleinste van allemaal! Maar omdat Hij u liefhad en zich wilde houden aan wat Hij uw voorouders onder ede had beloofd, heeft de HEER u met sterke hand bevrijd uit de slavernij, uit de macht van de farao, de koning van Egypte.’ Maar ook al is Gods liefde niet gebaseerd op wat Israël is of doet, toch vereist de verbondsrelatie tussen God en Israël een zekere mate van liefdevolle wederkerigheid als antwoord op Gods liefde. God houdt zijn verbond zeker trouw en barmhartig. Het adequate antwoord van het volk is om God lief te hebben en zijn geboden te houden. Zoals Deuteronomium 7:9 benadrukt: ‘Besef dus goed: alleen de HEER, uw God, is God en Hij houdt woord; Hij komt zijn beloften na en is trouw aan ieder die Hem liefheeft en die doet wat Hij gebiedt, tot in het duizendste geslacht.’

3. De liefde van God was bedoeld om weerspiegeld te worden in menselijke relaties.

Als de relatie met onze liefhebbende God (niet de liefde van God zelf, die eeuwig is [Jer. 31:3]) voorwaardelijk is, kan deze worden verspeeld, gezien het menselijke deel van de relatie. Bijvoorbeeld, vanwege het kwaad en de slechtheid van Israël, benadrukt Hosea 9:15 dat hun liefdevolle relatie met God niet meer bestaat. Een soortgelijk idee komt voor in Jeremia 16:5. Romeinen 11:22 onderstreept het idee dat de voortzetting van de liefdevolle relatie met God afhankelijk is van mensen, die geacht worden trouw te blijven ‘aan zijn goedheid.’ Het is vanuit dit algemene perspectief dat Judas 21 gelovigen oproept om vast te houden ‘aan Gods liefde.’ Een liefdevolle relatie met God houdt in dat mensen zich aan zijn geboden houden³⁰ en elkaar liefhebben.³¹ Deze dingen zijn niet slechts menselijke handelingen, maar zijn feitelijk menselijke activiteiten die worden bekrachtigd door de liefde van God, die ons eerst heeft liefgehad.³²

De gelijkenis van de dienaar in Matteüs 18:23-35, die niet wilde vergeven, geeft aan dat Gods liefdevolle relatie met ons verloren kan gaan als zijn liefde, die eerst aan ons werd aangeboden, niet wordt weerspiegeld in onze relatie met anderen. De gelijkenis vergelijkt de barmhartige vergevingsdaad van de meester aan zijn dienaar met het verbazingwekkende gebrek aan barmhartigheid en vergevingsgezindheid, op een veel kleinere schaal, van dezelfde dienaar aan een andere dienaar. In het licht van de discrepantie van deze vergelijking leert Jezus dat Gods liefdevolle vergeving, die op de eerste plaats komt, afhangt van onze vergevingsgezinde houding tegenover anderen. Met andere woorden, de liefdevolle relatie met God wordt voorwaardelijk verondersteld weerspiegeld te worden in menselijke relaties.³³ Als dit niet het geval is, zal onze liefdevolle relatie met God verloren gaan. Deze ongelukkige mogelijkheid moet niet worden opgevat als een kille voorwaardelijkheid van Gods kant, maar als een ernstig gebrek aan begrip van de kant van de mens over de diepte van Gods liefdevolle barmhartigheid. Zoals Lucas 7:47 aangeeft, wordt het besef van hoeveel God ons heeft vergeven, zichtbaar in onze liefdesuitingen. Als we dus geen liefde betuigen aan anderen, hebben we de diepte van Gods liefde voor ons niet echt begrepen en niet voldoende gewaardeerd.

Deel III: Toepassing

God houdt onvoorwaardelijk van iedereen. Als we zijn liefde accepteren en erop reageren, in de zin van een liefdevolle relatie met Hem toestaan, voelen we ook, als een praktisch effect van onze liefdevolle relatie met God, het verlangen om een liefdevolle relatie met anderen aan te gaan. Daarom schenkt God zijn liefde niet alleen aan zijn schepselen, maar laat Hij hen ook vrij reageren (positief of

³⁰ Johannes 14:21

³¹ 1 Johannes 4:7

³² 1 Johannes 4:19; vergelijk met 1 Johannes 4:7

³³ Zie Johannes 15:12, 1 Johannes 3:16, Johannes 4:7-12

negatief) op zijn liefde en is Hij bereid om ieder mens in staat te stellen om liefde te uiten aan Hem en aan anderen. Bespreek op basis van dit idee de volgende vragen:

1. Hoe kunnen wij onze liefde en ons respect voor ieder mens onvoorwaardelijk tonen, ongeacht sociale positie, individuele karakteristieken of persoonlijke mijlpalen?
2. Denk aan een verhaal dat het verschil tussen onvoorwaardelijke liefde en een voorwaardelijke liefdevolle relatie aangeeft. Op welke manier illustreert dit voorbeeld de opmerkingen over onvoorwaardelijkheid en voorwaardelijkheid van onze uitleg van Gods liefde en zijn liefdevolle relatie met ons?
3. Onze liefdevolle relatie met God leidt tot het verlangen en het genot goed te doen aan andere mensen, dit in tegenstelling tot onverschilligheid ten aanzien van de noden van anderen. Op welke manier verandert onze relatie met God door hoe wij omgaan met mensen uit onze familie, op de werkvloer en in onze omgeving?
4. Hoe kan onvoorwaardelijke liefde laten zien aan iemand die niet van plan is een respectvolle en liefdevolle relatie met jou aan te gaan? Denk je dat een voortdurende houding van onvoorwaardelijke liefde in staat is deze persoon van gedachten te laten veranderen? Leg uit.
5. Wat kunnen we doen om ons te verbinden met de tieners in onze gemeente en hen onvoorwaardelijke liefde, respect en ondersteuning te tonen? Hoe kunnen we intergenerationele verbindingen ontwikkelen voor een liefdevollere relatie met jonge mensen?

Les 3: Om God welgevallig te zijn

Januari 11-17

Deel I: Overzicht

Kerntekst: *Sefanja 3:17*

Lezen: *Sefanja 3:17, Lucas 15:4-32.*

Introductie: Onze liefdevolle God verblijdt zich en is verheugd een liefdevolle relatie aan te gaan met zijn schepselen.

Thema: De les van deze week kent drie kernpunten:

1. Gods plezier met zijn schepselen laat zien hoe waardevol we in zijn ogen zijn: ieder mens is in Gods ogen kostbaar en van onschatbare waarde. Daarom verheugt Hij zich over zijn zonen en dochters als zij zich bekeren en Hem zoeken. De gelijkenissen in Lucas 15 benadrukken Gods vreugde en blijdschap over de redding van een verloren persoon. Zijn vreugde over onze verlossing laat zien hoe waardevol we zijn in Gods ogen.
2. Gods vreugde is de reden voor menselijke vreugde en lofprijzing: God wil onze harten vullen met overvloeiende vreugde en Hij scheidt genoeg in menselijke vreugde en lofprijzing. Hij nodigt zijn volk uit plezier in Hem te ervaren als ze Hem met vreugde prijzen door gebeden en liederen. Lofprijzingen aan God helpen ons ook zijn toekomstige vreugde en plezier met zijn volk te zien terwijl we Hem verwachten.
3. Vanwege onze vernedering hebben we Christus nodig om God te behagen: We worden uitgenodigd God te behagen, Hem geestelijke offers aan te bieden door de lof van onze lippen in dankzegging en door de praktijk van goed doen en delen. Maar we kunnen deze dingen alleen doen door de bemiddeling van Christus. Ons geloof is God alleen welgevallig door het werk van Christus voor ons.

Toepassing: Gods vreugde met zijn schepselen toont hoe waardevol we zijn in zijn ogen en hoeveel Hij om zijn schepping geeft. Hoe kunnen we de waarde van ieder persoon definiëren?

Deel II: Commentaar

1. Gods vreugde met zijn schepselen toont hoe waardevol we zijn in zijn ogen.

De gelijkenis van de verloren zoon illustreert op treffende wijze hoe waardevol we zijn volgens God. In feite zijn alle drie de gelijkenissen in Lucas 15, verteld aan de mopperende farizeeën en schriftgeleerden,³⁴ voorbeelden van de onschatbare waarde van (verloren) mensen in de ogen van God. Het is noemenswaardig dat de farizeeën en schriftgeleerden helemaal geen waarde zien in de mensen ('zondaars') die zo warm door Jezus ontvangen worden.³⁵ Ellen White schrijft: 'De farizeeërs hadden alleen maar verachting en veroordeling voor deze mensen; maar Christus benaderde hen als kinderen

³⁴ Lucas 15:2

³⁵ Lucas 15:2

van God, die weliswaar waren afgedwaald van het huis van de Vader, maar die niet uit zijn hart waren verdwenen.³⁶

Met de drie gelijkenissen verwijt Jezus de farizeeën hun afwijzende mentaliteit en benadrukt hij het goddelijke plezier van het terugvinden en ontvangen van iemand die verloren was. Met andere woorden, de uitdrukking van vreugde en plezier in elke gelijkenis geeft aan hoe waardevol de/het verlorene is. In de gelijkenis van het verloren schaap gaat de herder gretig achter het verlorene aan ‘tot hij het gevonden heeft.’³⁷ Hij komt terug met het schaap ‘vol vreugde op zijn schouders.’³⁸ Hoe meer we ons realiseren hoe blij de herder is, des te meer we beseffen hoe waardevol het verloren schaap in zijn ogen is. Sterker nog, de vreugde en het plezier van de herder lopen over, want hij nodigt burens en vrienden uit om zich met hem te verheugen.³⁹

Hetzelfde patroon komt terug in de andere twee gelijkenissen. In de gelijkenis van de verloren munt zoekt de vrouw zorgvuldig naar de munt ‘tot ze het muntstuk gevonden heeft.’⁴⁰ Daarna nodigt ze met overweldigend plezier burens en vrienden uit om zich met haar te verheugen.⁴¹ In de gelijkenis van de verloren zoon, het hoogtepunt van de drie gelijkenissen, is de verloren zoon niet alleen verloren, maar wordt ons ook verteld dat hij koppig steeds verder in die richting is gegaan, omdat hij aanvankelijk de ware gevolgen van zijn onbezonnen en dwaze beslissingen niet inzag. Uiteindelijk, als hij tot bezinning komt, voelt de verloren zoon dat zijn waardigheid en waarde voor zijn vader verloren zijn gegaan door zijn eigen zonde: ‘Ik ben het niet meer waard uw zoon genoemd te worden; behandel mij als een van uw dagloners.’⁴²

De acties van de vader zijn echter anders dan de redelijke verwachting van de zoon. De vader ‘rende op zijn zoon af, viel hem om de hals en kuste hem.’⁴³ Schokkend genoeg zijn dit niet de enige uitingen van welwillendheid en plezier van de kant van de vader. Zonder aandacht te schenken aan het verzoek van de zoon om als bediende te worden aangenomen, benadrukt de vader de waardigheid van zijn zoon door de bedienden te vragen om ‘het mooiste gewaad,’ ‘een ring’ en ‘sandalen’ voor hem mee te brengen.⁴⁴ Maar dat is niet genoeg. De bevestiging van de waarde van de zoon door middel van onderscheidende kleding wordt geïntensiveerd met het opmerkelijke feest dat de vader voorstaat: ‘Breng het gemeste kalf en slacht het. Laten we eten en feestvieren.’⁴⁵ Kortom, de vader ontvangt de zoon niet alleen, maar is ook blij met zijn terugkeer.

Tot nu toe vinden we in de gelijkenis van de verloren zoon hetzelfde algemene patroon als in de gelijkenissen van het verloren schaap en de verloren munt: het verlorene wordt gevonden en er wordt feest gevierd over deze tijding. Maar de gelijkenis van de verloren zoon gaat een stap verder, omdat de viering sterk in twijfel wordt getrokken door de oudere zoon.⁴⁶ Dit punt is relevant omdat het de houding van de farizeeën aan het begin van het hoofdstuk illustreert.⁴⁷ Zowel de oudste zoon in de gelijkenis als de farizeeën hebben veel kritiek op het ontvangen van zondaars en de tafelgemeenschap met hen. Deze kritiek laat zien hoe zij de waarde onderschatten van de mensen die hartelijk ontvangen worden. Daarentegen leert de gelijkenis hoe God zijn zonen en dochters waardeert en feestviert als ze zich bekeren en Hem zoeken. Daarom eindigt de gelijkenis met de vader die op de kritiek van de

³⁶ Ellen White, Verhalen om verder te vertellen, blz. 146-147

³⁷ Lucas 15:4

³⁸ Lucas 15:5

³⁹ Lucas 15:6

⁴⁰ Lucas 15:8

⁴¹ Lucas 15:9

⁴² Lucas 15:19

⁴³ Lucas 15:20

⁴⁴ Lucas 15:22

⁴⁵ Lucas 15:23

⁴⁶ Lucas 15:28-30

⁴⁷ Zie Lucas 15:2

oudste zoon reageert met de volgende uitspraak: ‘We kunnen toch alleen maar feestvieren en blij zijn? Want je broer was dood en is weer tot leven gekomen, hij was verloren en is teruggevonden.’⁴⁸

Het Griekse woord voor de vertaalde uitdrukking ‘het is goed’ is het werkwoord *dei*, dat letterlijk betekent ‘het is noodzakelijk, men moet, het kan niet anders’ of onderstreept dat iets ‘moet gebeuren omdat het passend is.’⁴⁹ Sommige Bijbelversies vertalen het in Lucas 15:32 als ‘We kunnen niet anders’ (BGT), ‘Er moet feest zijn’ (GNB), ‘Wij zouden dan vrolijk en blij moeten zijn’ (HSV) of ‘Wij moesten feestvieren’ (NBG51). Het onderliggende concept in deze taal van noodzaak is de kostbare waarde van degene die verloren was maar nu gevonden is. Het is vanuit dit perspectief dat de vader onderstreept dat ‘we moeten’ vieren. Er zit niets anders op, gezien de waarde van degene die gevonden is. Net als in de twee vorige gelijkenissen wil de vader het feest niet alleen vieren. De bedienden lijken erbij betrokken te zijn⁵⁰ en de vader doet een nadrukkelijk beroep op de oudere zoon om ook mee te doen. De verloren zoon is niet alleen ‘die zoon van u,’ om de taal van de oudere broer te gebruiken,⁵¹ maar, zoals de vader oproept, ‘je broer.’⁵²

Daarom leren de gelijkenissen die Jezus in Lucas 15 vertelt dat Gods vreugde over de redding van zijn zonen en dochters laat zien hoe gewaardeerd we in zijn ogen zijn. Hij wil dat we ons niet alleen gewaardeerd voelen door zijn liefdevolle vreugde, maar dat we ook de verlossing van onze medebroeders en -zusters met Hem vieren (en dus van harte waarderen).

2. Gods vreugde is de reden voor menselijke blijdschap en lofprijzing.

Sefanja 3:17 en Psalm 149:4 lijken enigszins op elkaar in hun nadruk op Gods welbehagen. Psalm 149 is een uitnodiging om God vreugdevol te prijzen: ‘Laat Israël verheugd zijn over zijn machtige maker, het volk van Sion juichen om zijn koning.’⁵³ De reden voor deze uitnodiging staat in Psalm 149:4: ‘Ja, de HEER vindt vreugde in zijn volk.’ Daarom bevestigt de psalm plezier in een tweerichtingsrelatie. God is blij met de mensen en op basis hiervan worden de mensen uitgenodigd om plezier in de Heer te ervaren als ze Hem met vreugde prijzen.

Evenzo spoort Sefanja 3:14 Gods volk aan om de Heer vreugdevol te prijzen. ‘Jubel, vrouwe Sion, zing van vreugde, Israël, juich met heel je hart, vrouwe Jeruzalem!’ Deze vermaning wordt gevolgd door de nadruk in Sefanja 3:17 dat de machtige en reddende God in het midden van Zijn volk is en ‘Hij zal vol blijdschap zijn, verheugd over jou, in zijn liefde zal Hij zwijgen, in zijn vreugde zal Hij over je jubelen.’ Terwijl in Psalm 149 Gods vreugde de reden is voor menselijke lofprijzing en vreugde, wordt in Sefanja 3 de lofprijzing aan Hem verondersteld Gods toekomstige vreugde en plezier met zijn volk voor te stellen.

3. Vanwege onze vernedering hebben we Christus nodig om God vreugde te geven.

Onder de verschillende manieren waarop we in de Schrift worden uitgenodigd God te behagen,⁵⁴ spoort Hebreëen 13:15 ons aan God voortdurend geestelijke offers te brengen, waaronder de lofprijzing van onze lippen in dankzegging aan Hem en de praktijk van goed doen en delen. Het volgende vers concludeert: ‘Want dat zijn offers waarin God behagen schept.’⁵⁵ Het is opmerkelijk dat de eerste woorden van Hebreëen 13:15 aangeven dat we deze offers niet zelf moeten brengen. In plaats daarvan moeten we de geestelijke offers aan God brengen ‘met Jezus’ tussenkomst.’ Met andere

⁴⁸ Lucas 15:32

⁴⁹ Frederick W. Danker et al., *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature* [Chicago: University of Chicago Press, 2000], blz. 214

⁵⁰ Lucas 15:22-27

⁵¹ Lucas 15:30

⁵² Lucas 15:32

⁵³ Psalm 149:2

⁵⁴ Zie bijvoorbeeld Hebreëen 11:5-6; 2 Korintiërs 5:9; Kolossenzen 1:10; 1 Tessalonicenzen 4:1

⁵⁵ Hebreëen 13:16

woorden, we zijn niet in staat God te behagen met onze eigen lofprijzingen en goede werken. Alleen door Christus kunnen onze lofprijzingen en werken worden gebracht als geestelijke offers die God werkelijk behagen.

Deel III: Toepassing

Mensen zijn begiftigd met een buitengewone waarde. Je bent waardevol omdat je naar Gods beeld bent geschapen. Het is verbazingwekkend te bedenken dat God mensen meer waardeert dan we ons ooit kunnen voorstellen. Bespreek de onderstaande vragen met dit perspectief in gedachten:

1. Hoe kunnen het respect en de liefde voor de mensen waar we dagelijks mee omgaan hen tonen hoe waardevol ze zijn in Gods ogen?
2. Op welke manieren kunnen belijdende religieuze mensen helaas de waardigheid en waarde van anderen verachten?
3. Degenen die van God houden willen weten hoe ze Hem kunnen plezieren. Maar wie weet hoe we God kunnen behagen? In welk opzicht staat de waarde die wij andere mensen toekennen in relatie tot Gods vreugde over de verlossing van zijn volk?
4. Wat kan je doen om ieder persoon te waarderen tot op het punt dat je vreugde ervaart over zijn of haar verlossing en/of over het verkondigen van Gods goedheid en standvastige liefde?
5. Geef een praktisch voorbeeld van hoe de tussenkomst van Christus ons in staat stelt God met onze handelingen te verheugen.

Les 4: God is hartstochtelijk en vol mededogen

Januari 18-24

Deel I: Overzicht

Kerntekst: *Jesaja 49:15*

Lezen: *Psalm 103:13; Jesaja 49:15; Hosea 11:1-4, 8-9; Matteüs 9:36; 1 Korintiërs 13:4.*

Introductie: God is fysiek en emotioneel bewogen met diep medelijden voor zijn volk.

Thema: De les van deze week benadrukt drie kernpunten:

1. Onze gepassioneerde en barmhartige God wordt levendig voorgesteld in de Schrift, met beelden van ouderschap: Gods liefde heeft sterke emotionele en affectieve aspecten, vergelijkbaar met ouderliefde. De metafoor van goddelijke liefde als moederliefde brengt de idee over dat God zich zijn volk herinnert en er medelijden mee heeft. Moederlijke beeldspraak is tot op zekere hoogte de beste illustratie van Gods mededogen, liefdevolle zorg en aandacht voor de behoeften van zijn volk. De Schrift illustreert Gods mededogen ook met behulp van het beeld van een liefhebbende en meelevende vader.
2. Onze gepassioneerde en barmhartige God wordt in de Schrift treffend afgebeeld met viscerale⁵⁶ taal: In veel bijbelpassages wordt viscerale taal gebruikt om Gods genegenheid uit te drukken, omdat Hij fysiek en emotioneel bewogen is met diep medelijden voor mensen. Het Hebreeuwse woord voor mededogen beeldt een baarmoederachtige moederliefde uit, waarbij het mededogen van een moeder voor haar kind wordt benadrukt. Op dezelfde manier toont God tedere genegenheid en mededogen voor zijn volk.
3. Onze gepassioneerde en meelevende God is jaloers op een goede en rechtvaardige manier: God zoekt een intieme en exclusieve verbondsrelatie met ons en verlangt trouw van zijn volk. In deze zin wordt God in de Schrift beschreven als na-ijverig en jaloers. In plaats van de negatieve connotatie van wispelturigheid, brengt deze taal de idee over dat God in ons belang handelt om ons te beschermen tegen zelfbeschadiging en gebroken beloften.

Toepassing: In zijn hartstochtelijke en barmhartige liefde nodigt God ons uit op Hem te lijken. In ons medeleven met anderen moeten we rekening houden met de mensen om ons heen en als kerk doelgericht zijn in het actief zorgen voor anderen.

Deel II: Commentaar

1. Onze gepassioneerde en barmhartige God wordt levendig voorgesteld in de Schrift, met beelden van ouderschap.

Een van de meest levendige beelden van God in de Schrift wordt afgebakend door de ouderschapstaal van moeder en vader, die idealiter speciale figuren van liefde en mededogen in menselijke relaties zijn.

In de dialoog tussen God en Sion in Jesaja 49:14-23, die zich bevindt in de grotere boodschap voor de vertroosting van Israël, in Jesaja 49:14-26, klaagt Sion aanvankelijk: 'De HEER heeft mij verlaten, mijn Heer is mij vergeten.'⁵⁷ In zijn antwoord benadrukt de Heer dat Hij altijd aan zijn volk denkt;

⁵⁶ Letterlijk: 'de ingewanden betreffend', wordt vaak gebruikt om te benadrukken dat het lichaam een eenheid is.

⁵⁷ Jesaja 49:14

deze bevestiging wordt poëtisch vormgegeven door het beeld van een moeder. ‘Maar zou een vrouw haar zuigeling vergeten, zich niet ontfermen over het kind dat zij droeg? Zelfs al zou zij het vergeten, Ik vergeet jou nooit.’⁵⁸ Het beeld van een moeder is hier verbonden met de ideeën van gedenken en medelijden hebben. Daarentegen beschrijft de idee van vergeten in deze context een gebrek aan mededogen.

De algemene veronderstelling is dat de moeder haar zogende kind nooit vergeet. Tenminste, dit niveau van toewijding is wat iedereen van haar verwacht. Daarom is het beeld van een moeder waarschijnlijk het beste voorbeeld om Gods medeleven en aandacht voor de behoeften van zijn volk te illustreren. Toch voldoen niet alle moeders aan deze hoge verwachting. Terwijl veel mensen hun moeders beschrijven als de meest zorgzame en meelevende mensen ter wereld, hebben anderen helaas geen goede herinneringen aan hun moeder. Hoewel Jesaja 49:15 het beeld van de moeder lijkt neer te zetten als het toppunt van menselijk bewustzijn en medeleven, kan deze passage ook een verklaring zijn voor de negatieve ervaringen die een vergeetachtige en onbarmhartige moeder met zich meebrengt.

Hoewel zulke ervaringen dus als atypisch worden beschouwd, erkent de vergelijking in deze passage tegelijkertijd dat sommige moeders van die norm kunnen afwijken en toch vergeten. Helaas is deze ervaring een trieste realiteit in de levens van sommige mensen. Maar zelfs als deze ervaring helaas van toepassing is, zal God zijn volk nooit vergeten, omdat Hij altijd medelijden met hen zal hebben. Kortom, de vergelijking in deze passage van God met een moeder geeft een prachtig beeld van een gepassioneerde en barmhartige God, zowel voor hen die een zorgzame moeder hebben (God lijkt op de een of andere manier op hen) als voor hen die een nadelige ervaring hebben of hadden met een liefdeloze moeder (God is beslist anders dan zij).

Ook gebruikt de bijbelse beschrijving van Gods mededogen de vergelijkende taal van een vader. Psalm 103 prijst de Heer om zijn barmhartigheden. ‘Liefdevol en genadig is de HEER, Hij blijft geduldig en groot is zijn trouw. Niet eindeloos blijft Hij twisten, niet eeuwig duurt zijn toorn. Hij straft ons niet naar onze zonden, Hij vergeldt ons niet naar onze schuld.’⁵⁹ Na deze beschrijving vergelijkt de psalm God met een vader: ‘Zoals een vader zich ontfermt over zijn kinderen, zo ontfermt zich de HEER over wie Hem vrezen.’⁶⁰

2. Onze gepassioneerde en barmhartige God wordt in de Schrift treffend afgebeeld met viscerale taal.

Mededogen wordt in de Bijbel uitgebeeld met viscerale taal. Deze taal maakt de beschrijvingen van mededogen in de Schrift, vooral de verwijzingen naar goddelijk mededogen, emotioneel en fysiek expressief. Bijvoorbeeld: ‘Het Hebreeuwse woord voor mededogen,’ dat *rahamim* is, ‘is etymologisch verwant aan *rehem* (baarmoeder).’⁶¹ Dit idee versterkt de vergelijking van Gods mededogen met het mededogen van een moeder voor het kind dat uit haar schoot kwam. Natuurlijk moet deze sterke lichamelijke taal niet letterlijk worden genomen voor God. Maar zo'n krachtig beeld is waarschijnlijk het ultieme beeld dat we kunnen gebruiken om, binnen de beperkingen van menselijke concepten en taal, de diepgang van Gods liefdevolle compassie echt uit te drukken.

In Hosea 11 drukt de Heer zijn diepe liefde voor Israël uit. Hij verklaart: ‘Toen Israël nog een kind was, had Ik het lief’⁶² en dat ‘Ik het toch was die Efraïm leerde lopen en hem op mijn arm nam.’⁶³

⁵⁸ Jesaja 49:15

⁵⁹ Psalm 103:8-10

⁶⁰ Psalm 103:13

⁶¹ Shmuel Himmelstein, “Compassion,” *The Oxford Dictionary of the Jewish Religion*, 2 ed., ed. Adele Berlin [Oxford: Oxford University Press, 2011]

⁶² Hosea 11:1

⁶³ Hosea 11:3

Maar de Heer wijst erop: ‘Mijn volk bijt zich vast in zijn ontrouw jegens Mij.’⁶⁴ Toch verklaart Hij zijn liefde door te zeggen: ‘Ach Efraïm, hoe zou Ik je ooit kunnen prijsgeven? Hoe zou Ik je kunnen uitleveren, Israël?’⁶⁵ Door het gebruik van viscerale taal om zijn mededogen uit te beelden, meer precies ‘een verandering van hart,’ vertelt de Heer zijn volk: ‘Mijn hart wordt verscheurd [werkwoord *hpk*], door barmhartigheid word Ik bewogen.’⁶⁶

Het Hebreeuwse werkwoord *hpk* verschijnt ook in verband met het hart, nu om menselijke nood uit te beelden, in Klaagliederen. Opnieuw wordt lichaamstaal gebruikt: ‘HEER, zie mijn ellende: mijn ingewanden staan in brand, mijn hart wordt verscheurd [werkwoord *hpk*], omdat ik zo opstandig ben geweest.’⁶⁷ Daarom beschrijft de viscerale taal, die verwijst naar een menselijk hart in Klaagliederen en naar het goddelijke hart in Hosea, emotioneel de diepten van Gods passie en compassie voor zijn volk.

Op dezelfde manier wordt het Griekse werkwoord *splanchnizomai* in het Nieuwe Testament gebruikt, vooral in de synoptische evangeliën, om uit te beelden dat Jezus medelijden heeft met de mensen.⁶⁸ Het is opmerkelijk dat het aanverwante zelfstandig naamwoord *splanchnon*, dat in veel passages in het Nieuwe Testament de idee van genegenheid of medelijden overbrengt,⁶⁹ letterlijk verwijst naar ‘de inwendige delen van een lichaam,’ in het bijzonder ‘de ingewanden.’⁷⁰ Zoals Craig Bloomberg benadrukt in zijn commentaar op Matteüs 9:36, weerspiegelen Jezus’ ‘emoties een diep ‘medelijden’ op buikniveau (een redelijk, idiomatisch Engels equivalent voor een term [uit het Grieks *splanchnos*] die zou kunnen verwijzen naar darmen en nieren).⁷¹ Vandaar dat het Nieuwe Testament het mededogen van Jezus emotioneel weergeeft door de viscerale taal te gebruiken van interne lichaamsdelen die worden bewogen. Om het nog preciezer te zeggen: Hij wordt fysiek en emotioneel bewogen met diep liefdevol mededogen voor de mensen. Dit komt overeen met de beschrijving in het Oude Testament van Gods diepe compassie voor zijn volk.

3. O Onze gepassioneerde en medelevende God is jaloers op een goede en rechtvaardige manier.

Als onderdeel van het oudtestamentische beeld van onze gepassioneerde en barmhartige God, wordt de Heer beschreven als jaloers/na-ijverig.⁷² Deze beschrijving komt voor in het tweede gebod, dat voortbouwt op het eerste (‘Vereer naast Mij geen andere goden,’ [Exodus 20:3]) en verbiedt het maken van enig ‘godenbeeld’.⁷³ Het gebod voegt eraan toe: ‘Kniel er niet voor neer en vereer ze niet, want Ik, de HEER, uw God, duld geen ontrouw.’⁷⁴ Net als in een huwelijksrelatie eist God exclusiviteit en trouw van zijn volk. Rekening houdend met deze verbondsrelatie, wanneer Gods volk zijn gebod overtreedt door afgoden te maken en deze te aanbidden/dienen, bewegen de mensen God, of provoceren Hem, tot jaloezie en toorn, volgens de bijbelse taal.⁷⁵ Als een heilige God⁷⁶ die ijvert voor

⁶⁴ Hosea 11:7

⁶⁵ Hosea 11:8

⁶⁶ Idem

⁶⁷ Klaagliederen 1:20

⁶⁸ Zie Matteüs 9:36; 14:14; 15:32; 20:34; Marcus 1:41; 6:34; 8:2; Lucas 7:13; zie ook dit taalgebruik in Matteüs 18:27; Marcus 9:22; Lucas 10:33; 15:20

⁶⁹ Zie Lucas 1:78; Filippenzen 1:8; 2:1; Kolossenzen 3:12

⁷⁰ Frederick W. Danker et al., *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature* [Chicago: University of Chicago Press, 2000], blz. 938

⁷¹ *Matthew: The New American Commentary* [Nashville: Broadman & Holman Publishers, 1992], deel 22, blz. 166

⁷² Zie Exodus 20:5; 34:14; Deuteronomium 4:24; 5:9; 6:15; 32:16, 21; Jozua 24:19; 1 Koningen 14:22; Psalm 78:58; Ezechiël 39:25; Nahum 1:2; Joël 2:18; Zacharia 1:14; 8:2

⁷³ Exodus 20:4

⁷⁴ Exodus 20:5

⁷⁵ Deuteronomium 32:16, 21; Jozua 24:19; 1 Koningen 14:22-23; Psalm 78:58; Nahum 1:2, 14

⁷⁶ Jozua 24:19; Ezechiël 39:25

de relatie met zijn volk,⁷⁷ is zijn jaloerse reactie feitelijk een heilige reactie op de ontrouw en afgoderij van zijn volk.

Dit oudtestamentische beeld van Gods jaloezie verschilt duidelijk van Paulus' waarschuwing tegen jaloezie onder gemeenteleden in het Nieuwe Testament.⁷⁸ Paulus spreekt positief over 'goddelijke jaloezie' en benadrukt in 2 Korintiërs 11:2 dat hij jaloers is op de kerk. Dit onderscheid tussen een negatieve jaloezie die vermeden moet worden en Gods positieve jaloezie kan worden onderscheiden in de Griekse taal, maar via de twee mogelijke definities van jaloezie in het Nieuwe Testament: (1) 'positief en intens geïnteresseerd zijn' (na-ijver); en (2) 'intense negatieve gevoelens hebben over de prestaties van een ander' (afgunst).⁷⁹

Deel III: Toepassing

God toont actieve compassie en gepassioneerde liefde voor zijn volk en roept ons op hetzelfde te doen. Bespreek onderstaande vragen met dit idee in gedachten:

1. Als we Gods compassie vergelijken met een zorgende moeder, op welke manier spelen herinneren en vergeten dan een rol bij compassie, of het gebrek daaraan? Geef voorbeelden.
2. Op welke manieren kun je positief jaloers zijn in je relaties binnen de kerk, als je het bekijkt in het licht van Gods jaloezie in relatie met zijn volk?
3. Hoe kunnen we doelgericht zijn als kerk in de zorg voor andere mensen en in het opnemen van de zaak van anderen in onze eigen geestelijke doelen?

⁷⁷ Joël 2:18; Zacharia 1:14; 8:2

⁷⁸ Zie 1 Korintiërs 13:4; 2 Korintiërs 12:20; Galaten 5:20

⁷⁹ Danker et al., *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature*, blz. 427